

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 501/2019-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Juraj Bizoň, LL.M., ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv, práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obdo 1/2019 z 26. februára 2019, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 23. mája 2019 sa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“, „žalovaný“ alebo „dovolateľ“), zastúpený advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, domáhal vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho v záhlaví označených základných práv, a to čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Obdo 1/2019 z 26. februára 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“), ktoré navrhol zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a súčasne žiadal priznať náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Topoľčany (ďalej len „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom č. k. 8 Cb 4/2009-894 z 19. mája 2017 uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalobcovi, spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], sumu 68 672,68 € s príslušenstvom. Vo zvyšku žalobu zamietol a o trovách konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania s tým, že štátu priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi a sťažovateľovi v plnej výške v rovnakom pomere. Súd prvej inštancie uviedol, že žalobcovi vznikla škoda na CNC stroji, ktorá bola spôsobená prevádzkou autožeriavu, ktorého vlastníkom a prevádzkovateľom bol sťažovateľ. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že autožeriav nebol spôsobilý na zdvíhanie bremien ako výhradné technické zariadenie, nemal vykonanú platnú skúšku v zmysle vyhlášky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 718/2002 Z. z. na zaistenie bezpečnosti

a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti technických zariadení a taktiež nemal značku TI o poslednej úradnej skúške. Bezprostrednou príčinou vzniku škody tak podľa názoru súdu prvej inštancie bola prevádzka činnosti autožeriatu sťažovateľa, ktorý nebol spôsobilý na vykládku CNC stroja v priestoroch spoločnosti [REDACTED]. Zodpovednosť za vzniknutú škodu preto súd prvej inštancie posúdil a založil podľa § 427 Občianskeho zákonníka.

3. Krajský súd v Nitre o odvolaní sťažovateľa rozhodol rozsudkom sp. zn. 26 Cob 76/2017 z 10. mája 2018 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti potvrdil a žalobcovi priznal voči sťažovateľovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že súd prvej inštancie správne ustálil skutkový stav veci. Naopak, odvolací súd nesúhlasil s právnym posúdením sporu uskutočneným súdom prvej inštancie, keďže na zistený skutkový stav bolo podľa jeho názoru potrebné aplikovať § 421a Občianskeho zákonníka, upravujúci zodpovednosť za škodu spôsobenú okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe prístroja alebo inej veci, ktoré sa pri plnení záväzku použili. V danom prípade totiž išlo o špeciálny prípad zodpovednosti za nebezpečenstvo, prípadne zodpovednosti za riziko, resp. zodpovednosti za výsledok. V prípade zodpovednosti v zmysle § 421a Občianskeho zákonníka sa podľa názoru odvolacieho súdu neskúma zavinenie škodcu, keďže ide o absolútnu objektívnu zodpovednosť. Odvolací súd vo svojom rozsudku zároveň konštatoval, že pre jeho rozhodnutie vo veci nebolo potrebné postupovať v zmysle § 382 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), keďže odvolateľ už vo svojom odvolaní namietal v rámci nesprávneho právneho posúdenia skutočnosť, že v danej veci mal byť aplikovaný § 421a Občianskeho zákonníka.

4. O podanom dovolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd sťažnosťou napadnutým uznesením sp. zn. 3 Obdo 1/2019 z 26. februára 2019, ktorým rozhodol tak, že dovolanie sťažovateľa odmietol a priznal žalobcovi voči sťažovateľovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Napadnuté rozhodnutie dovolací súd odôvodnil tak, že podľa jeho názoru v rozhodovanej veci nebola daná prípustnosť dovolania z hľadiska namietaných väd zmätočnosti uvedených v § 420 CSP a prípustnosť dovolania nebola založená ani podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

4.1 K dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. c) CSP (strana sporu nemala spôsobilosť konať samostatne pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník), ktorý uplatnil dovolateľ, uviedol dovolací súd, že túto skutočnosť dovolateľ napriek povinnosti uloženej mu v ustanovení § 431 ods. 2 CSP netvrdil, v dôsledku čoho nie je dovolací dôvod vymedzený spôsobom uvedeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Dovolacie námietky žalovaného smerovali skôr k vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. b) CSP, a to, že ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu. Ani táto vada zmätočnosti však podľa dovolacieho súdu nebola daná a predmetná dovolacia námietka vyplýva skôr z nepochopenia právnej úpravy žalovaným (resp. advokátom spisujúcim jeho dovolanie), keďže ukončenie podnikateľskej činnosti fyzickej osoby v priebehu súdneho sporu nemá žiadny vplyv na procesnú subjektivitu podľa § 61 CSP, ktorá je viazaná na spôsobilosť na práva a povinnosti upravenú v § 7 Občianskeho zákonníka (pokiaľ ide o fyzické osoby), resp. v § 18 a nasl. Občianskeho zákonníka (pokiaľ ide o právnické osoby). Stranou sporu na strane žalovaného bola fyzická osoba [REDACTED], ktorý má od svojho narodenia spôsobilosť na práva a povinnosti a tým aj procesnú subjektivitu vystupovať v konaní ako strana sporu. Skutočnosť, že predmetom sporu je pohľadávka, ktorá vznikla pri jeho podnikateľskej činnosti počas trvania živnostenského oprávnenia, ani skutočnosť, že v priebehu sporu ukončil podnikateľskú činnosť, nemala žiadny vplyv na procesnú subjektivitu žalovaného a ani na jeho spôsobilosť samostatne konať pred súdom.

4.2 K dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd poukázal na to, že aby bola daná prípustnosť dovolania, musí súd svojím nesprávnym procesným postupom znemožniť strane sporu realizovať jej patriace procesné práva, ktoré jej priznáva zákon. Medzi tieto procesné práva patria v zmysle judikatúry najvyššieho súdu napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom, právo nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy, právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom, právo byť predvolaný na súdne pojednávanie, právo strany konať pred súdom v materinskom jazyku, alebo v jazyku, ktorému rozumie, právo na to, aby bol rozsudok strane doručený do vlastných rúk. Naopak, medzi tieto práva nepatrí právo strany sporu na to, aby súd akceptoval jej procesné návrhy, aby súd rozhodol v súlade s predstavami strany sporu, alebo aby súd odôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu. V časti, v ktorej dovolateľ namietal arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu z dôvodu, že

neobsahuje hodnotenie jedného z dôkazov, a že prevzal výlučne skutkové zistenia, ktoré sú v prospech žalobcu, dovolací súd uviedol, že dovolací dôvod nie je vymedzený v súlade so zákonom, keďže z obsahu dovolania nie je vôbec zrejmé, v čom má byť postup odvolacieho súdu nesprávny (t. j. v čom bol jeho postup v rozpore so zákonom), a taktiež nie je zrejmé, realizáciu akých procesných práv mal žalovanému svojím postupom znemožniť odvolací súd. Najvyšší súd uviedol, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by slúžil na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože na rozdiel od prvoinštančného a odvolacieho súdu v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Osobitne pritom platí, že prípustnosť dovolania – pokiaľ ide o tvrdenú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, nezakladá nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého z dôkazov (k tomu R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 159/2017, 3 Cdo 59/2017 a 5 Cdo 47/2017).

4.3 Vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ videl aj v „prekvapivosti“ rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý podľa jeho názoru postupoval v rozpore s § 382 CSP a vo veci aplikoval § 421a Občianskeho zákonníka, na rozdiel od okresného súdu, ktorý aplikoval § 427 Občianskeho zákonníka. Vo vzťahu k § 382 CSP dovolací súd uviedol, že jeho účelom je zabrániť vydávaniu prekvapivých rozhodnutí odvolacími súdmi, t. j. takých, v ktorých sa odvolací súd v rozhodujúcich okolnostiach odklonil od rozhodnutia súdu prvej inštancie. Predmetné zákonné ustanovenie vychádza z princípu predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, ktorý je súčasťou princípu právnej istoty. Predvídateľnosť súdnych rozhodnutí sa prejavuje aj v tom, že odvolací súd v prípade meritórneho rozhodnutia o odvolaní ešte pred vyhlásením rozhodnutia oboznámi sporové strany so svojím v konaní ešte nevysloveným právnym názorom, ktorý je odlišný od právneho názoru uvedeného v rozhodnutí súdu prvej inštancie, a vytvorí stranám priestor, aby mohli k tomuto právnemu názoru zaujať stanovisko. Postup odvolacieho súdu podľa § 382 CSP sa týka výlučne hmotnoprávneho posúdenia a prichádza do úvahy v prípade, ak odvolací súd dospeje k záveru, že žalovaný nárok treba posúdiť podľa iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia. Zároveň musí byť „nové“ ustanovenie

právneho predpisu pre vec rozhodujúce. O „nové“ ustanovenie právneho predpisu nejde vtedy, ak už bolo predmetné ustanovenie aplikované v skoršom štádiu konania, napr. v skoršom rozhodnutí súdu prvej inštancie (zrušenom na základe použitia opravných prostriedkov), alebo ak jeho možná aplikácia bola posudzovaná v predchádzajúcom kasačnom rozhodnutí odvolacieho súdu. Rovnako nemožno dospieť k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je prekvapivé, ak pri svojom rozhodovaní použil iné ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu ako súd prvej inštancie, ak sa aplikácie tohto ustanovenia domáhala niektorá zo strán sporu, či už v priebehu prvoinštančného konania, alebo v odvolacom konaní, a druhá strana sporu mala procesnú možnosť sa k tomu vyjadriť. V rozhodovanej veci síce krajský súd aplikoval ako rozhodujúce iné ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, a to ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka, pričom okresný súd aplikoval ako rozhodujúce ustanovenie § 427 Občianskeho zákonníka, avšak dovolací súd nesúhlasil s tvrdením dovolateľa, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je prekvapivý. Z výslovného znenia § 382 CSP vyplýva pre odvolací súd povinnosť vyzvať strany sporu, aby sa vyjadrili k možnému použitiu „nového“ ustanovenia všeobecne záväzného predpisu výlučne vtedy, ak toto ustanovenie nebolo pri doterajšom rozhodovaní veci použité. V predmetnej veci však ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka, ktoré použil odvolací súd ako rozhodujúce ustanovenie, nepredstavuje „nové“ ustanovenie, ktoré by pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité. Už vo svojom skoršom (v poradí prvom) rozsudku č. k. 8 Cb 4/2009-602 z 8. novembra 2012, ktorý bol odvolacím súdom zrušený, súd prvej inštancie žalobou uplatnený nárok právne kvalifikoval ako nárok na náhradu škody podľa § 421a Občianskeho zákonníka. Rovnako § 421a Občianskeho zákonníka pri svojom rozhodovaní použil odvolací súd už vo svojom uznesení sp. zn. 26 Cob 1 5/2013 z 13. júna 2013.

4.4 Osobitne dovolací súd považoval za nevyhnutné poukázať na skutočnosť, že § 421a Občianskeho zákonníka, ktorého použitie odvolacím súdom malo podľa dovolateľa zakladať „prekvapivosť“ napadnutého rozhodnutia, mal podľa jeho názoru na rozhodnutie vo veci aplikovať súd prvej inštancie, ako to vyplýva z jeho odvolania z 8. júna 2017 proti rozsudku okresného súdu č. k. 8 Cb 4/2009-894 z 19. mája 2017. Skutočnosť, že samotný žalovaný sa v odvolacom konaní domáhal použitia § 421a Občianskeho zákonníka, vylučuje, aby bolo považované za „nové“ zákonné ustanovenie a aby jeho následná aplikácia zo strany odvolacieho súdu mala za následok vydanie prekvapivého rozhodnutia.

Z uvedeného je zrejmé, že „prekvapivosť“ rozhodnutia odvolacieho súdu nespočívala v tom, že odvolací súd nevyzval strany sporu postupom podľa § 382 CSP na aplikáciu ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka, ale v tom, že aplikácia predmetného zákonného ustanovenia odvolacím súdom nemala za následok zamietnutie žaloby, ako sa toho domáhal žalovaný vo svojom odvolaní. Dovolací súd sa stotožnil aj so záverom odvolacieho súdu, že nebolo potrebné postupovať podľa § 382 CSP, keďže žalovaný namietal, že v danej veci malo byť aplikované ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka – ako ustanovenie, ktoré bolo podľa právneho názoru odvolacieho súdu v danej veci rozhodujúce – a bolo zachované aj procesné právo žalobcu vyjadriť sa k aplikácii § 421a Občianskeho zákonníka. Keďže obidve strany sporu mali možnosť vyjadriť sa k aplikácii § 421a Občianskeho zákonníka v odvolacom konaní (hoci v štádiu pred predložením spisu odvolaciemu súdu), bolo by nadbytočné aj s ohľadom na princíp hospodárnosti konania (aby nedochádzalo k neúčelnému navyšovaniu trov odvolacieho konania) opätovne vyzývať strany na vyjadrenie postupom podľa § 382 CSP. Podľa dovolacieho súdu nemohla obstať ani námietka dovolateľa, že pred rozhodnutím odvolacieho súdu nemal vedomosť, akým spôsobom bude § 421a Občianskeho zákonníka vykladať, v dôsledku čoho nemohol prispôbiť prostriedky svojej procesnej obrany. Ak odvolací súd postupuje podľa § 382 CSP, iba vyzve strany, aby sa vyjadrili k možnému použitiu určitého zákonného ustanovenia. Súčasťou predmetnej výzvy však nie je uvedenie toho, akým spôsobom mieni odvolací súd dané zákonné ustanovenie pri svojom rozhodovaní vykladať. Táto povinnosť odvolaciemu súdu zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplýva. Osobitne pokiaľ ide o tvrdenie dovolateľa, že nemohol výkladu § 421a Občianskeho zákonníka odvolacím súdom prispôbiť svoje prostriedky procesnej obrany, ani toto nemôže obstať vzhľadom na zákonnú koncentráciu konania obsiahnutú v § 154 CSP, pričom ani postup odvolacieho súdu podľa § 382 CSP nie je dôvodom, pre ktorý by boli prípustné novoty (t. j. nové prostriedky procesnej obrany) v odvolacom konaní.

4.5 Dovolací súd vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f) CSP.

4.6 Dovolateľ vo svojom dovolaní uplatnil aj dovolací dôvod podľa § 432 CSP – nesprávne právne posúdenie veci – v zmysle ktorého mala byť daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP vo vyriešení otázky, či za skutkového stavu, keď bola škoda spôsobená údajnou nesprávnou manipuláciou s prístrojom (autožeriavom), môže ísť o zodpovednosť za výsledok podľa § 421a Občianskeho zákonníka.

4.7 Dovolací súd uviedol, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. Dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani akademické otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Uvedenému musí zodpovedať aj argumentácia dovolateľa, pokiaľ ide o vymedzenie prípadnej nesprávnosti právneho posúdenia odvolacím súdom, a pokiaľ ide o uvedenie právnej argumentácie, ako mal podľa jeho názoru odvolací súd vec správne posúdiť. Táto povinnosť sa vzťahuje nielen na samotné vymedzenie právnej otázky, ktorá musí byť pre rozhodnutie vo veci rozhodujúca, ale aj na to, aby právna otázka (a dovolateľom predložené právne posúdenie veci) mala oporu v skutkovom stave zistenom súdmi nižšej inštancie, keďže – ako už bolo uvedené – dovolací súd je v zmysle ustanovenia § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil odvolací súd. Súdny skutkovo ustálili príčinu vzniku škody v nespôsobilosti autožeriavu žalovaného na prácu vykonávanú žalovaným, a nie v nesprávnej obsluhu autožeriavu zamestnancom žalovaného, ako to uviedol žalovaný v podanom dovolaní. Dovolateľom nastolená otázka tak nezodpovedá skutkovému stavu zistenému konajúcimi súdmi.

4.8 Dovolací súd preto konštatoval, že dovolateľom vymedzená otázka predstavuje v posudzovanej veci výlučne akademickú otázku nesúvisiacu s rozhodovaným sporom, čo má za následok neprípustnosť podaného dovolania.

5. Podľa názoru sťažovateľa došlo týmto uznesením najvyššieho súdu k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny.

5.1 Sťažovateľ uviedol, že *„postup. keď odvolací súd potvrdí rozhodnutie súdu prvého stupňa, pričom k záveru o vecnej správnosti výroku dospeje na základe odlišného právneho posúdenia veci, s ktorým účastníkov nezoznami a nedá im príležitosť sa k nemu*

vyjadril je odopretím práva na právne vypočutie v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ako aj čl. 38 ods. 2 Listiny základných práva a slobôd. Odvolací súd sa v danom prípade odchyľil od právnej úpravy v § 382 Civilného sporového poriadku, keď síce na jednej strane konštatoval, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecného záväzného predpisu, ktoré v doterajšom rozhodovaní nebolo použité, pričom toto ustanovenie má pre rozhodnutie vo veci zásadný význam, avšak nevyzval strany sporu, aby sa k jeho možnému použitiu vyjadrili. “.

5.2 Sťažovateľ namietal, že „ustanovenie § 382 Civilného sporového poriadku predstavuje akúsi záruku ochrany pred arbitrárnosťou konania odvolacích súdov. Účelom tohto ustanovenia je taktiež predchádzanie vydaniu, tzv. prekvapivých rozhodnutí. Toto ustanovenie vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je požadovaný za komponent princípov právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty. Napriek tomu, že sťažovateľ namietal nesprávnu aplikáciu § 427 Občianskeho zákonníka a poukázal na § 421a Občianskeho zákonníka, tak z týchto skutočností nemožno ustáliť záver, že sťažovateľ mal záujem byť v spore neúspešný, t. j. odsúdený, ale len podľa iného hmotnoprávneho ustanovenia. Nemožno s tohto teda súdiť, že sťažovateľ mohol odhadnúť uvažovanie odvolacieho súdu, že tento uvažuje na použitím § 421a Občianskeho zákonníka, a ani že sťažovateľ bol tak spokojný z neúspechom vo veci, že ani nemal potrebu sa vyjadrovať k tomu, že jeho zodpovednosť nie je daná ani podľa § 421a Občianskeho zákonníka. Ak sťažovateľ uvádzal, že tvrdený skutok nezodpovedá aplikácii konkrétneho ustanovenia, to ešte neznamená, že sa vyjadruje k súdom nepoužitým ustanoveniam. Odvolací a ani dovolací súd sa pri svojom rozhodovaní nezaoberal právnymi otázkami a ich praktickým dopadom na spravodlivé rozhodnutie vo veci. Podľa názoru dovolacieho súdu tieto otázky predstavujú v posudzovanej veci len výlučne akademické otázky, ktoré nesúvisia s rozhodovaným sporom. Takýto postup súdu však nie je možné považovať za správny. Sťažovateľom namietané skutočnosti je možné považovať za právne významné, poukazujúce na vady konania (nesprávne právne posúdenie veci). Dovolací súd však nevedno pre akú príčinu, nevenoval namietanému dovolaciemu dôvodu sťažovateľa takmer žiadnu pozornosť, pričom jeho postup je možné označiť len za prísne formálny, ba priam rigorózný. Takúto arbitrárnosť však nie je možné akceptovať, nakoľko táto má v spojitosti s vyriešením tak závažnej otázky - určenie zodpovednosti za škodu - na ktorú nadväzuje autoritatívny výrok súdu o povinnosť sťažovateľa zaplatiť žalobcovi náhradu škody zásadný význam.

Odmietnutie sťažovateľom uplatneného a namietaného dovolacieho dôvodu založené na spochybnení jeho relevantnosti akademickosťou, resp. hypotetickosťou nemôže v právnom štáte obstáť. Praktickým dopadom tohto konania je totiž zásah do práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a zároveň do práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.“.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v jeho judikatúre

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

9.1 Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (*mutatis mutandis* II. ÚS 71/97), a preto ich porušenie skúma spoločne.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť

ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd (každý) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13. Podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré v sťažnosti označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

15. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní

tejto právomoci nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

16. Ústavný súd opakovane dáva do pozornosti, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04, I. ÚS 74/05). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06). Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.A K namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny

17. Podstata sťažovateľových námietok proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu spočíva v tvrdenom porušení jeho práva na spravodlivý proces zo strany najvyššieho súdu, ktorý správne nevyhodnotil prípustnosť dovolania z pohľadu ním uplatnených väd konania, najmä z hľadiska toho, že odvolací súd vydal prekvapivé rozhodnutie, nerešpektujúce § 382 CSP, ako aj v jeho nesúhlase s tým, že sa dovolací súd nezaoberal ním uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď v ním položenej

právnej otázke nevzhladol dôvod prípustnosti dovolania, a jeho rozhodnutie podľa sťažovateľa tak možno označiť len za prísne formálne, „*ba priam rigorózne*“.

18. Podľa § 382 CSP ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

19. Ústavný súd aj v súlade s judikatúrou najvyššieho súdu, ktorý je oprávnený posudzovať prípustnosť dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, zastáva názor, že ak odvolací súd nečakane založí svoje rozhodnutie na iných právnych záveroch než súd prvej inštancie, bolo strane sporu odňaté právo namietat' správnosť novo zaujatého právneho názoru a tým znemožnené strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, čo napĺňa predpoklady prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (m. m. III. ÚS 171/06, I. ÚS 411/08, 3 Cdo 76/2014).

20. V sťažnosťou napadnutom uznesení však najvyšší súd podrobne a presvedčivo odôvodnil, že v predmetnej veci o takýto prípad nejde a krajský súd sa vytýkaného procesného porušenia nedopustil. So skutočnosťou, prečo nevyzval na vyjadrenie sa v zmysle § 382 CSP strany sporu, sa vysporiadal v odôvodnení svojho rozhodnutia už odvolací súd, keď uviedol, že nebolo potrebné postupovať podľa § 382 CSP, keďže žalovaný už v konaní namietal, že v danej veci malo byť aplikované ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka – ako ustanovenie, ktoré bolo podľa právneho názoru odvolacieho súdu v danej veci rozhodujúce – a bolo zachované aj procesné právo žalobcu vyjadriť sa k aplikácii § 421a Občianskeho zákonníka v celom konaní.

21. Ako správne uviedol najvyšší súd, «*z uvedeného je zrejmé, že „prekvapivosť“ rozhodnutia odvolacieho súdu nespočívala v tom, že odvolací súd nevyzval strany sporu postupom podľa ustanovenia § 382 CSP na aplikáciu ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka, ale v tom, že aplikácia predmetného zákonného ustanovenia odvolacím súdom nemala za následok zamietnutie žaloby, ako sa toho domáhal žalovaný vo svojom odvolaní*».

22. Ústavný súd k uvedenému dodáva, že je možné sa stotožniť aj s názorom, že postup podľa ustanovenia § 382 CSP neprichádza do úvahy, ak sa odvolací súd rozhodol napadnutý rozsudok potvrdiť, ale z iných právnych dôvodov. Výsledok konania je totiž totožný s výsledkom konania pred prvoinštančným súdom a v takom prípade by bolo zložité vyvodzovať zo zmeny právnej kvalifikácie situáciu, v ktorej došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom. (k tomu aj Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 1272).

23. Najvyšší súd sa v sťažovateľom napadnutom uznesení zaoberal prípustnosťou dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP tak, ako ho vymedzil dovolateľ. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením (ako konštantne uvádza najvyšší súd) je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav.

24. Podľa ústavného súdu záver prijatý v napadnutom uznesení dovolacieho súdu, že právna otázka, ktorú má odvolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej, je ústavne plne akceptovateľný. Uvedenému záveru musí zodpovedať aj argumentácia dovolateľa, pokiaľ ide o vymedzenie prípadnej nesprávnosti právneho posúdenia odvolacím súdom, a pokiaľ ide o uvedenie právnej argumentácie, ako mal podľa jeho názoru odvolací súd vec správne posúdiť. Táto povinnosť sa vzťahuje nielen na samotné vymedzenie právnej otázky, ktorá musí byť pre rozhodnutie vo veci rozhodujúca, ale aj na to, aby právna otázka (a dovolateľom predložené právne posúdenie veci) mala oporu v skutkovom stave zistenom súdmi nižšej inštancie, keďže odvolací súd je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil odvolací súd. Súdny skutkovo ustálili príčinu vzniku škody v nespôsobilosti autožerjavu žalovaného na prácu vykonávanú žalovaným, a nie v nesprávnej obsluhu autožerjavu zamestnancom žalovaného, ako to uviedol žalovaný v podanom dovolaní. Dovolateľom nastolená otázka tak nezodpovedá skutkovému stavu zistenému konajúcimi súdmi, a preto najvyšší súd otázku vymedzenú dovolateľom neposudzoval, keď dospel k záveru, že dovolanie nie je podľa § 447 písm. c) CSP prípustné.

25. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje a jeho rozhodnutie považuje za formálne a rigorózne, pričom najvyšší súd sa podrobne vysporiadal s každým argumentom sťažovateľa, nie je postačujúca sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu, vrátane ich dôvodov a námietok.

26. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) taktiež nepatrí právo sporovej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré sporová strana predkladá (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 284/08).

27. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.B K namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny

28. Pokiaľ sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namietal porušenie práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, najvyšší súd v napadnutom uznesení podrobne odôvodnil a akceptovateľným spôsobom vysvetlil, prečo odvolací súd nebol v danej veci povinný vyzvať sťažovateľa na vyjadrenie sa v zmysle § 382 CSP (pozri aj bod 20), a toto zdôvodnenie vedie ústavný súd k záveru o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti aj vo vzťahu k namietanému porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny.

29. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je

podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. decembra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu